

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה

פתח דבר:

ישנה הנהגה ראויה אשר איננה מפורסמת לכל, וגם מי שיודע אותה בדרך כלל אינו יודע להעריך את גודל חשיבותה - ההימנעות שלא לדבר שום דיבור שאיננו הכרחי וכן לא להתעסק במאומה טרם שיתפלל.

ועלינו לדעת שזוהי הנהגה נצרכת עד למאוד, והיא לא רק בגדר הנהגה טובה או חומרא ומילי דחסידותא, אלא היא הלכה פסוקה בשלחן ערוך. ונשתדל בעזה"ת לבאר ולהרחיב בזה את היריעה.

האיסור לעסוק בחפציו קודם שיתפלל

הגמרא במסכת ברכות (דף ה:) אומרת: "תניא אבא בנימין אומר: כל ימי הייתי מצטער על תפילתי שתהא סמוך למיטתי". ופרש"י זצ"ל: "כל ימי נזהרתי שלא לעשות מלאכה כשעמדתי ממיטתי עד שאקרא קריאת שמע ואתפלל", וכן פירשו שם בתוס'.

עוד מובא שם (דף יד.): "אמר רבי יונה אמר רבי זירא: כל העושה חפציו קודם שיתפלל כאילו בנה במה".

ואיתא שם עוד: "אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן: אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר (תהלים פה, ד): "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו". ואמר רב אידי בר אבין אמר רבי יצחק בר אשיאן:

קפב _____ תפילה דייליה

כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפציו שנאמר: "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו".

מכאן נלמד האיסור לעסוק בחפציו קודם שיתפלל.

השל"ה הקדוש: "ראשית דבר - יראת שמים"

והא לך לשון השל"ה הקדוש (מסכת תמיד דף לב): "אסור לעשות חפציו קודם שיתפלל... היינו בהגיע זמן התפילה, אבל קודם אור הבוקר שרי, מכל מקום נראה לי, שלא לעשות שום ענין עד שיברך סדר הברכות, כי ראשית דבר - יראת שמים. ומיד שיעמוד ממיטתו לאחר הנטילה, יחשוב בגדולת הבורא יתברך, ויתבונן מצד בריאותו הנפלאות, כענין "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך", ויחשוב במעמד הר סיני ובברית שכרת עמנו, ואנחנו עמו, ויתמלא אהבה ויראה ויפתח בשמחה זו פיו: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם...".

האדם נברא לעבוד את השי"ת

וטעם הדבר מצינו בדברי המהר"ל זצ"ל (נתיבות עולם נתיב העבודה):

"בשביל שהאדם נברא לעבוד השם יתברך, ראוי שתהיה התפילה תכף ומיד כשעומד ממיטתו ולא יפנה אל דברים אחרים בינתיים. כי האדם כשעומד ממטתו כאילו החזיר השי"ת רוחו בקרבו וכמו שתיקנו לברך ברכת "המחזיר נשמות לפגרים מתים". ולפיכך התפילה יותר ראוי שתהיה מיד, וזה אמרם בפרק קמא דברכות: תניא אבא בנימין אומר על שני דברים הריני מצטער כל ימי - על תפילתי שתהיה סמוך למיטתי".

תפילה - הדרך להינצל מהרגשת "כוחי ועוצם ידי"

ובהרחבת הדברים מצינו להגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל (שפתי חיים מידות ח"א עמ' תרפא) ונעתיק את לשונו: "מה יכול להגן על האדם ולמנוע ממנו מלהכשל בהרגשת "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"? שכביכול האדם הוא העושה והוא המצליח. חז"ל הקדושים נתנו בידינו כלי נפלא להתמודד נגד דיעה פסולה זו, והוא - על ידי תפילה.

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה קפג

התפילה לפני כל מעשה היא בבחינת להקדים רפואה למכה, כמו שכתב הרמח"ל זצ"ל (דרך ה' ד, ה): "האדון ברוך הוא נתן לאדם דעה להיות מנהג עצמו בעולמו בשכל ובתבונה, והעמיס המשא עליו להיות מפקח על צרכיו כולם. והנה זה באמת מצד אחד ירידה לו ולענינו... צריך שלא תרבה יותר ממה שראויים כי הנה כפי מה שירבה להסתבך בעניני העולם כך מתרחק מן האור העליון ומתחשך יותר".

ביאור הדברים, אומר הגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל: "הקב"ה ברא את האדם מגוף ונשמה, שם אותו בעולם הזה ונתן לו תפקידים, אחת מהמשימות היא לפרנס את הגוף ולדאוג לצרכיו, לשם כך חייב אדם להתעסק בגשמיות. זוהי עבודת ה' של האדם, כי הוא עומד בנסיון - בסכנה שימשך יותר מדי לחומריות העולם הזה, ועליו להתאמץ שלא יטבע בעניני עולם הזה ותאוותיו, ושלא תשתרש בו ההשקפה שעל ידי "כוחי ועוצם ידי" השיג את המבוקש.

דרך מרכזית להנצל מהסכנות הרוחניות הללו היא כפי שכתב הרמח"ל זצ"ל (שם): "והנה הכין הבורא יתברך שמו תיקון לזה והוא מה שיקדים האדם ויתקרב ויעמוד לפניו יתברך, וממנו ישאל כל צרכו, ועליו ישליך יתבו, ויהיה זה ראשית כללי ועיקרי לכל השתדלותו עד שכאשר ימשך אחר כך בשאר דרכי ההשתדלות, שהם דרכי ההשתדלות האנושי" - השימוש באמצעים הטבעיים - "לא יקרה שיסתבך וישתקע בגופניות וחומריות" - ובודאי לא בהרגשה שאני זה שעשיתי והצלחתי - "כיון שכבר הקדים ותלה הכל בו יתברך".

מבואר מדבריו זצ"ל כי התפילה שהאדם מתפלל לפני בורא יתברך מעידה עליו שהוא מכיר ויודע כי רק הקב"ה יכול לעזור לו ורק על פי רצונו הוא מצליח, והיא בגדר רפואה קודם המכה, שלא יחשוב אחר כך ש"כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה". ונמצא אפוא שזהו מעיקרי התפילה.

ומסיבה זו אמרו חז"ל: "אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל", כי אם הוא משתדל השתדלות גשמית לפני התפילה עלול הינו לטעות ולחשוב שהיא זאת אשר הביאה לו את צרכיו, ולא השי"ת שאליו הוא

קפד _____ תפילה דיליה

מתפלל, שהרי הצליח להשיג את מבוקשו על ידי עמל עצמו בלעדי התפילה. ולכן לכל פעולה תקדם תפילה אל השי"ת, כדי לקבוע בלב את ההכרה שהוא ורק הוא המקור הראשון והיחיד לסיפוק כל צרכיו.

ועל כן ברור מאוד מדוע אסור להתעסק בשום דבר לפני התפילה, כי מי שעושה זאת הרי הוא כאילו אינו מכיר שהכל הוא רק ברצונו יתברך אלא סבור הינו שהשתדלותו יכולה להועיל לו במשהו.

הסחת דעת קלה עלולה לבטל את כוונת התפילה!

מלבד זאת ישנו טעם פשוט מדוע אין לעסוק במאומה קודם התפילה. הלוא כל פעולה או דיבור יכולים לגרום לטרדה ולהיסח הדעת, מה שיפריע למתפלל בכוונתו.

ובאמת הדברים אמורים לא רק בעסק או בדיבור, אלא גם הסחת דעת קלה ופעוטה עלולה להזיק ולקלקל את התפילה - כגון עלעול בעיתון או בטלפון הנייד בכדי לבדוק את ההודעות וכיו"ב, כל אלו מסוגלים לקלקל את הכוונה הנצרכת לתפילה.

להביט בעיתון ועוד לפני התפילה!?!...

מספרים על הגאון רבי זלמן בריזל זצ"ל: בדרכו בבוקר לבית הכנסת הבחין באדם אשר מחזיק בידו עיתון חרדי כשהוא קורא בו בשקיקה. רבי זלמן זצ"ל לא היה מסוגל להבליג לנוכח מחזה שכזה, להביט בעיתון בכלל ועוד לפני התפילה!?! מיד עמד והוכיח את האברך בשתים ושלוש מילים, ופנה לדרכו. לימים סח אותו אדם: "עברו למעלה משלושים שנה מאותו מעשה, ועדיין אינני מסוגל לנגוע בעיתון לפני התפילה!"

מדוע המתין הגאון רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל קודם התפילה?

הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א העיד על עובד ה' גדול וידוע - הגאון רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל: לאחר כניסתו לבית הכנסת הוא ישב והמתין שבע דקות עד שהתחיל להתפלל. כשנשאל לפרש הנהגתו, ענה לשואליו: בשבע דקות הראשונות הראש עדיין בחוץ ועדיין לא נכנסתי לבית הכנסת!

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה קפה

נישא בעצמנו קל וחומר - אם גאון וצדיק כמו רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל היה זקוק לשבע דקות בכדי לרכז את ראשו בתפילה, על אחת כמה וכמה אנו אשר כל דבר קטן מפריע את מחשבתנו כמה זמן עלינו להשקיע? אך ודאי וודאי שאין למלא את הראש בדברים המסיחים את הדעת כמו עיתונים, חדשות ופוליטיקה וכדומה.

מדוע זכתה האשה לאריכות ימים מופלגת?

ישנו מדרש נפלא בילקוט שמעוני (פר' עקב רמז תתעא) המלמדנו מהי הטובה השמורה למי שמקפיד על ענין זה:

"מעשה באשה אחת שהזקינה הרבה, ובאה לפני רבי יוסי בן חלפתא. אמרה לו: רבי הזקנתי יותר מדאי ומעכשיו חיים של ניוול הם שאיני טועמת לא מאכל ולא משקה, ואני מבקשת להפטר מן העולם. א"ל: מה מצוה את למודה לעשות בכל יום? א"ל: למודה אני שאפילו יש לי דבר חביב, אני מנחת אותו ומשכמת לבית הכנסת בכל יום. א"ל: מנעי עצמך מבית הכנסת ג' ימים זה אחר זה. הלכה ועשתה כן, וביום השלישי חלתה ומתה".

כלומר: בזכות מה שהנהיגה את עצמה שאפילו את הדברים החביבים עליה השאירה לזמן מאוחר יותר על מנת ללכת ראשית כל לבית הכנסת היא זכתה לאריכות ימים מופלגת!

מה תובעים מאיתנו בשמים?...

מאיך גיסא נראה גם כי מי שאינו מקפיד על כך הדבר עלול להוביל לדברים חמורים מאוד ושני הסיפורים הבאים יעידו על כך...

את המעשה הבא סיפר הגאון רבי יצחק סורוצקין שליט"א ראש ישיבת טלז:

היה זה בליל שבת קודש פרשת האזינו בשנת התשע"ג, יהודי ירא שמים מארץ ישראל אשר שהה באמריקה חלם בלילה דבר נורא:

הצדיקים אשר כבר נפטרו לבית עולמם באו לפני ריבונו של עולם והבית דין של מעלה, וכך הם שאלו אותו: עוד כמה זמן נצטרך להיות בגלות המר

קפו _____ תפילה דיליה

הזה? מיד הופיע המלאך המקטרג ואמר כי אין אנו ראויים עדיין לגאולה, הצדיקים טענו לעומתו: הלוא המצב כיום שיש ברוך ה' בעם ישראל הרבה תורה, חסד, צדקה, מעשים טובים וכו', ואם כן מדוע עוד לא הגיע זמן הגאולה?

עד שבא הקב"ה בכבודו ובעצמו ושאל את הצדיקים: "ומה יהיה עם הזלזול בכבודי"?!

אחד מהצדיקים אשר היו באותו מעמד אזר אומץ ושאל את הקב"ה: על איזה "זלזול בכבוד שמים" מדובר כאן?

מיד הופיעו אותיות גדולות ובולטות אשר נראה היה כאילו הרכיבו שני מילים ואלו היו האותיות: "ב-ר-כ-ת-ה-י-י-ד"...

אותו יהודי בעל החלום שאל בחלומו מה פשר אותיות אלו, ונאמר לו שאביו יסביר לו פשר דבר.

הוא נבהל מאוד מכיון שכבר חלפו ארבעים שנה מאז נפטר אביו לבית עולמו! ואם כן כיצד הוא יסביר לו את פשר האותיות?...

פתאום אביו הופיע בחלומו תוך שהוא פונה אליו ואומר לו: "כיצד אינך מבין, הכוונה היא למסכת ברכות דף ה', דף י' ודף י"ד!

אותו יהודי עיין היטב באותם דפים בכדי להבין במה דברים אמורים, עד שנוכח כי בכל המקומות שהוזכרו, הגמרא עוסקת בעון זלזול בכבוד שמים - היינו כבוד התפילה, והדוגמאות בהם השתמשו חז"ל לזלזול זה: אין להתעסק בדבר ולא לאכול קודם התפילה, וכן שאין להפסיק לפנייה במאומה.

הרי זה פלא, על כך אנו נתבעים! אל תתעסקו בדברים אחרים קודם ההתעסקות בכבודו של הקב"ה עצמו!

נורא מאוד למתבונן!

מעשה נורא שהתרחש בימינו

נביא בענין זה מכתב נורא המובא בספר "עלינו לשבח" (דברים א' עמ' קע"ג) והוא נוגע מאוד לענייננו, וז"ל הכותב אחד מהת"ח שליט"א:

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה קפז

"במשך תקופה ארוכה, כשנה עד שנה וחצי, אני סובל מבעיות במעיים, המתעוררות לי דוקא לפני תפילת שחרית. מדי בוקר כאשר אני מתעורר, תוקפים אותי כאבי בטן חזקים במיוחד, ובשל כך אני מאחר לתפילה.

ניסיתי לעמוד על פשר הענין בדרכים רפואיות, והעליתי חרס. הבדיקות שעשיתי העלו שהכל כשורה מבחינה גופנית, ואין כל סיבה טבעית שהדבר הזה יקרה. הפליאה אותי במיוחד העובדה שהכאבים מגיעים דוקא בשעות הקימה, בקטע שבין ההשכמה להגעה לבית הכנסת. בשעות הבאות חולפים הכאבים, וחוזרים שוב כמו בתזמון מדוייק לקראת תפילת שחרית הבאה של היום שאחרי.

מששמעתי שהרופאים קובעים בצורה ודאית שאין לי כל בעיה גופנית, ב"ה, החילותי לחשוב בכיוונים אחרים. כתלמיד ישיבת פוניבז' לשעבר, וכמי שעוד זכה לשמוע את המשגיח זצ"ל בשנותיו האחרונות, זכורני שהיה חוזר תמיד ואומר שלכל דבר יש סיבה, ושום אירוע או התרחשות לא מגיעים סתם כך...

הדברים אמנם ידועים לכל, אמר המשגיח זצ"ל, רק הבעיה היא שמ"וידעת היום" עד "והשבות אל לבבך" יש מרחק רב... והיה מחזק אותנו תמיד לשים לב להתרחשויות שסביבנו, ולנסות לדלות מהן מה שהקב"ה רוצה מאתנו.

ניסיתי לשבת עם עצמי ולחשוב על כל המעשים שאני עושה באותו פרק זמן שבין ההשכמה להליכה לתפילה, הרי הכל יודו שגם אם חשבון נפש של שנה שלימה, הוא לפעמים משימה קשה, אבל להעלות מול העיניים את המעשים הנעשים על ידינו במשך זמן כל כך קצר, של רבע שעה עד עשרים דקות, זו אינה בעיה גדולה.

והאמינו לי: מצאתי!

לא לקח לי הרבה זמן לגלות את המעשה הלא טוב שאני עושה לפני התפילה!

בבנין שבו אני מתגורר, המאוכלס כולו באברכים בני תורה, לא היה עד לפני כשנה וחצי אף תושב שהיה מנוי על אחד היומונים החרדים, מדובר

קפח תפילה דיליה

בקבוצה מובחרת מאוד של בני תורה, שלא היו זקוקים אפילו לעיתון יומי חרדי, את כל החדשות שלהם הם קיבלו מתוך הגמרא.

לפני כשנה וחצי עשה אחד התושבים מנוי על העתון, ואני כמי שמתפלל במנין מוקדם מאוד, וכמו שמנעוריי הייתי סקרן מאוד לדעת "מה נעשה בעולם", הייתי "פוגש" את העיתון כשהוא עדיין על הארץ, ומדי בוקר הייתי מרים אותו, ומעיף מבט מרפרף על החדשות המופיעות בעמוד הראשון, וזהו.

לאחר זמן מה החילותי להפוך את העיתון ולרפרף גם בעמוד האחרון, עד שלאט לאט הגעתי למצב שבו הייתי "נתקע" בעיתון למשך חמש עד שבע דקות, עד שגמרתי את כולו, הקריאה לא היתה כמובן בעיון רב, אבל די היה בכך כדי להסיח את רעיוני וליבי מן התפילה...

פעם היתה זו רשימת המאורסים שמשכה את לבי, ופעם המודעות השחורות שמצד שמאל, פעם מזג האויר, פעם הידיעות ודיווחים על אירועים וכנסים תורניים כאלה ואחרים. והרי הכל מודים שהתפילה דוחה את כל הדברים הללו, וברגע שהולכים לתפילה אין מקום לעיין גם במדור המאכלס שיחה תורנית על פרשת השבוע! עכשיו הולכים להתפלל!

רבתי, ברצוני לומר דברים נחרצים, ויש לי "קבלות" על כך - הבינותי שמאז שהתחלתי לרפרף בעיתון חלה אצלי ירידה משמעותית בענין התפילה, ולקחתי את הנושא לתשומת לבי, תוך קבלת החלטה להפסיק להסתכל בעיתון לפני התפילה.

אמרתי, וקיימתי, וברוך השם: כל ענין הכאבים חלף מן העולם לחלוטין! והאמת: אני מתפלא על עצמי איך לא תפסתי את כל זה ברגע הראשון. מדוע הייתי צריך לסבול כל כך הרבה זמן, ולא הבנתי שאיני נוהג כשורה. ברצוני להדגיש שהכאבים פסקו ממש יום יומיים לאחר שהפסקתי מקריאת העיתון, וחושבני שבאמת אין צורך להוסיף מילה אחת. עכ"ל בעל המכתב.

נורא מאוד! רואים מכל זה עד כמה שזה נוגע לכבוד שמים, ולכן עלינו להתחזק בזה ולהשתדל לסמוך תפילה ככל שאפשר לשעת הקימה ובלו להתעסק בינתיים עם דברים אחרים.

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה קפט

לא לדבר שיחת חולין לפני התפילה

נקודה נוספת אשר רצינו לעורר עליה - שלא לדבר שום שיחת חולין לפני התפילה, ועל כל פנים למעט בה עד כמה שאפשר.

הן אמת שזו הנהגה הרווחת בקרב חסידים ואנשי מעשה, וזה הדבר הבסיסי אשר הנהיג על עצמו כל מי שביקש להתפלל כראוי.

"לא יתכן מורא שמים בלב המרבה דברים!"

ונביא כמה מן המקורות בענין זה.

בספר חסד לאלפים (סימן קיד עד קכד סעיף כו) כותב: "ולתועלת כוונת התפילה, לאחוז בפלך השתיקה מדברים שאינם הכרחיים. כי רוב ביטול הכוונה הוא בא מדברים בטלים הקבועים בלב, ולא יתכן היות מורא שמים בלב המרבה דברים, וגם לא כוונת התפילה".

וכן כתב בספר חסידים (סימן קנח): "לא תדבר עם אדם קודם שתעמוד בתפילה", והדברים הובאו להלכה בספר כף החיים (סימן פט אות כ"ב).

והגאון הרב חיד"א זצ"ל כתב בספרו קשר גודל (סי' כד אות ב'): "ראיתי להרב החסיד המקובל המופלא מהר"ש שרעבי זצ"ל שהיה נזהר מלדבר שום דיבור חול קודם שיתחיל הזמירות, והיה אומר שכן צריך על פי הסוד".

ובספר יסוד ושורש העבודה (שער י' פ"ד) כתב: "אין לך דבר בעולם לטהרת הנפש כמו לימנע משיחה בטילה, גם היא תועלת גדולה מאוד לכוונת התפילה שאין מבלבלות אותו מחשבות זרות".

ובספר כף החיים (שם ס"ק יב) הוסיף: "ומה טוב ונעים ליזהר מלדבר דיבור חול משייקץ משנתו עד אחר התפילה".

למדנו אם כן עד כמה חשובה היא ההשתדלות לא לדבר לפני התפילה, והימנעות זו עצמה היא כבר סיבה לכך שתפילתו תתקבל.

"נדבות פי - רצה נא השם"

הגאון בעל השומר אמונים זצ"ל הביא סמך לזה על דרך רמז:

קצ תפילה דיליה

איתא בפסוק (תהלים קיט, קח): "נדבות פי רצה נא ה'" - הדברים אמורים במי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר דברים בטלים, וטרם התפילה אינו מדבר כלל, וכיון שהוא "מנדב פיו" שלא לדבר כלל - בזכות זאת ה' ירצה את תפילתו בבחינת "רצה נא ה'", ו"נא" הוא תפילה ובקשה כדאיתא במסכת ברכות (דף ט.).

"האזינה תפילתי - בלא שפתי מרמה"

וכבר מצינו כעין זה בדברי המדרש שוחר טוב (יז, ו) על הפסוק: "תפילה לדוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפילתי בלא שפתי מרמה".

וזה לשון המדרש: "תפילה לדוד" - כשאדם קם משנתו מתפלל ואומר ברוך מחיה המתים, "שמעה ה' צדק" - זו קריאת שמע, "הקשיבה רנתי" זו תפילה ראשונה של יוצר, "האזינה תפילתי" - זו תפילת מנחה, "בלא שפתי מרמה" - זו תפילת ערבית, שלא עמדנו להתפלל לא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך דברים בטלים".

הרי לנו כי מבקשים אנו מה' שישמע את תפילתנו דוקא משום שלא עמדנו להתפלל מתוך דברים בטלים ושיחה בטילה!

סגולה נפלאה שיקבל ה' ברחמי את תפילתו

ועלינו לדעת כי זו סגולה נפלאה לקבלת התפילה. וכדאי להביא כאן את לשונו הנפלאה של ספר קב הישר (פרק ב), וז"ל:

"על כן צריך האדם לזהר בראיות העין ומכל שכן בדיבור שהוא נחשב כמעשה. על כן בהליכתו לבית הכנסת יראה למעט בדיבורו דברי חול עם חבריו, וכל שכן עם איש אחר, אשר הוא שלא לצורך - וזהו סגולה נפלאה שיקבל ה' ברחמי תפילתו".

הקב הישר שם מביא בזה מעשה נורא אותו מצינו בכתבי האריז"ל (עמק המלך הקדמה ג' פ"ד): האריז"ל ציוה את אחד מתלמידיו החסידים שילך לכפר עין זיתים על קבר רבי יהודה בר אילעאי, ושם יתפלל ויכוון יחודים שמסר לו האריז"ל, וכך רבי יהודה בר אילעאי יגלה באוזניו פירוש במאמר הזוהר הקדוש בפרשת האזינו, וציוה לו האריז"ל שלא ידבר עם שום אדם בהליכתו.

הימנעות מעסק ודיבור קודם התפילה קצא

הלך אותו תלמיד זצ"ל, והתפלל ועשה כל היחודים ונשתטח על קברו - ואין קול ואין תשובה. וחזר בפחי נפש אל רבו האריז"ל ואמר לו: אדוני, באתי על קבר התנא רבי יהודה בר אלעאי ועשיתי ככל אשר צויתני - ולא באה אלי שום תשובה ממנו!

השיב לו האריז"ל בזו הלשון: "ולא ראיתי ברוח הקודש שדברת עם ערבי אחד, ולא די שהוא לא שאל בשלומך, אלא אתה קידמת לו שלום?! והלא צויתך שלא תדבר עם שום בן אדם! אז זכר תלמידו זצ"ל שכך היה, והודה לו", עכ"ל.

מסיים בעל הקב הישר זצ"ל ואומר: "הרי לך ראייה, שהדיבור והראיה פוגמין. ואף שבגלותנו מוכרחים להקדים שלום לכל אדם, מכל מקום יראה לקצר דבריו מאי דאפשר, וזהו סגולה נפלאה ונאמנה!"

הנהגתו של הגאון רבי חיים ברים זצ"ל

וגדולי ישראל הקפידו מאוד לקיים זאת בנפשם, וכמו שמסופר על הגאון רבי חיים ברים זצ"ל שמעודו לא שח שום שיחה לפני התפילה זולת במקרה של פיקוח נפש, היה זה אצלו חוק ולא יעבור!

הוא סבר שאין לך הפסד לתפילה כשיחה בטילה לפניה. וכמאמר הצדיקים שמניעת שיחה לפני התפילה מסוגלת לעבודת התפילה שתעלה ותתעלה לרצון.

"נו! וכי כל כך קלה בעיניך תפילתך שתמכרנה כל כך בזול ללא שום תמורה כדאית"?! - היה מפטיר.

"הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאילו עשאו במה!"

כמראה מקום נוסף יש להביא גם את האיסור של שאילת שלום קודם התפילה.

בגמרא במסכת ברכות (דף י:) איתא: "אמר רבי: כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל, כאילו עשאו במה שנאמר (ישעיהו ב, כב): "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא", אל תקרי במה אלא במה".

קצב תפילה דיליה

ובשלחן ערוך (סי' פט ס"ב) נפסק: "וי"א שאפילו במוצא חבירו בשוק לא יאמר לו אלא צפרא דמרי טב כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל".

ובמשנ"ב (ס"ק ט"ז) הוסיף על כך וכתב: "ר"ל דאף דמדינא מותר מכל מקום נהגו קדמונינו להחמיר בזה".

שכרו של המזנע עצמו מכל דיבור קודם התפילה

נסיים במעשה יפה בענין זה (עיין אהלי צדיקים עמ' ו) המלמד אותנו מהו השכר הצפון למי שמקפיד לא לדבר קודם התפילה:

שמעתי שאא"ז הרה"ק מו"ה אברהם זי"ע אבי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע לא היה מדבר קודם התפילה בשום יום. פעם אחת אירע לו שהלך להתפלל בבוקר, ופגע בערל אחד שהיה לו חתיכת זהב, והערל אמר לו שמצא את החתיכה הזאת, ולא היה יודע הערל היטב מה הוא, אם זהב הוא או נחושת, ורצה למכרו במקח השווה. והראה לו אא"ז זצ"ל שאחר התפילה ילך לביתו ויקנה את החתיכה ממנו. אך הערל לא רצה להמתין עליו והלך לבית יהודי אחר ומכר אותה שם. והאיש הנ"ל שקנה הזהב נתעשר ממנה עושר גדול.

והנה כאשר אא"ז הגאון רבי אברהם זצ"ל שכב על מיטתו בלילה חלם חלום, שבא לפניו אביו זצ"ל מגיד מישרים בק"ק שקאלא ואמר לו שנעשה פירסום גדול בשמים על מה שלא הלך עם הערל לקנות חתיכת הזהב קודם התפילה, ולבטל את גדרו שנוהג זה זמן זמנים טובא שלא לדבר קודם התפילה, ויצא פסק דין בשמים ליתן לו עבור זה בן אשר יבהיק אורו כזהב בכל העולם כולו - ה"ה הגאון הצדיק רשכבה"ג רבינו פנחס מקאריץ זצ"ל שהאיר עיני ישראל באור תורתו וקדושתו!

הקב"ה יעזור לנו ואכן נוכל להתחזק בזה בזכות הדברים, ויהיו כל תפילותינו נשמעות ויקבלו אותם בשמים לרצון!

